

RIKSDAGENS SVAR 190/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om konsumenttvistenämnden och om ändring av lagen om Konsumentverket

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om konsumenttvistenämnden och om ändring av lagen om Konsumentverket (RP 115/2006 rd).

Beredning i utskott

Ekonomiutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (EkUB 18/2006 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om konsumenttvistenämnden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Nämndens behörighet och uppgifter

1 §

Konsumenttvistenämnden

Konsumenttvistenämnden är ett oavhängigt och opartiskt rättsskyddsorgan som behandlar konsumenttvister.

2 §

Nämndens behörighet

Nämnden har till uppgift att ge rekommendationer om hur enskilda tvister bör lösas

1) i ärenden som gäller avtal mellan näringsidkare och konsumenter om konsumtionsnyttigheter eller i andra ärenden med anknytning till

anskaffning av konsumtionsnyttigheter, när ärendena förs till nämnden av konsumenter,

2) i ärenden med anknytning till bostadsköp vilka förs till nämnden av en konsument, bostadssammanslutning eller enskild person som säljer eller bjuder ut en bostad,

3) i ärenden med anknytning till överlåtelse av bostadsrätt vilka förs till nämnden av en konsument eller enskild person som säljer eller bjuder ut en bostadsrätt,

4) i ärenden med anknytning till hyra av bostadslägenhet vilka förs till nämnden av en konsument eller enskild person som hyr ut en bostad,

5) i ärenden som gäller ibrukttagande av säkerhet enligt 2 kap. 17, 18 b och 19 § samt 4 kap. 3 och 3 a § liksom även frigörande av säkerhet enligt 2 kap. 17 § och 4 kap. 3 § i lagen om bostadsköp (843/1994), oberoende av vilkendera parten i tvisten som för ärendet till nämnden,

6) i ärenden som gäller den regressrätt som avses i 7 kap. 1 § i lagen om bostadsköp och som förs till nämnden av enskild person som säljer en bostad,

7) i ärenden som gäller enskilda borgensmäns eller enskilda pantsättares utfästelser gentemot kreditgivare och som förs till nämnden av den som gett en utfästelse,

8) i ärenden som gäller jämkning av dröjsmålsränta enligt 11 § i räntelagen (633/1982) och som förs till nämnden av en gäldenär, om jämningskravet gäller åtminstone en konsumentfordran.

3 §

Begränsning av nämndens behörighet

Till nämndens behörighet hör dock inte

1) ärenden som gäller lagstadgad försäkring eller grupplivförsäkring för arbetstagare eller motsvarande förmån som beviljats av den kommunala pensionsanstalten,

2) ärenden som gäller överlåtelse av värdepapper enligt värdepappersmarknadslagen (495/1989), förfarande som tillämpas av den som emitterar eller gör ett offentligt köpeanbud på, eller i egenskap av aktieägare är inlösningskyldig beträffande sådana värdepapper eller ärenden som gäller prestationer av den som idkar förmedling, egendomsförvaltning eller placeringsrådgivning med sådana värdepapper,

3) ärenden med anknytning till bostadsrätter, om rättelse i en kommunal myndighets beslut i ett sådant ärende kan yrkas eller beslutet överklagas så som föreskrivs i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990),

4) sådana ärenden med anknytning till hyra av bostadslägenhet vilka gäller

a) tillfällig överlåtelse av en lägenhet i annans bruk,

b) överlåtelse av hyresrätten till en familjemedlem,

c) fortsättande av hyresförhållandet efter hyresgästens död,

d) ogiltigförklaring av en uppsägning,

e) framskjutande av flyttningsdagen, eller

f) rätt för en hyresgäst i andra hand att fortsätta hyresförhållandet.

4 §

Behandling av ärenden som gruppklagomål

Nämnden kan behandla ett ärende som hör till dess behörighet som gruppklagomål, om flera konsumenter eller flera enskilda borgensmän eller enskilda pantsättare har eller kan antas ha sådana anspråk på en och samma näringsidkare som kan avgöras genom ett enda beslut av nämnden.

Ett gruppklagomål inleds av konsumentombudsmannen. Konsumentombudsmannen har också rätt att föra talan som part i ärendet.

5 §

Övriga uppgifter

Nämnden kan ge utlåtanden till domstolarna när dessa behandlar ärenden som hör till nämndens behörighet.

Nämndens personal skall ge parterna i en konsumenttvist information och råd om hur ett ärende förs till nämnden och om nämndens förfaringssätt. De kommunala konsumentrådgivarna skall ges juridiska råd och annan handledning i frågor som hör till nämndens behörighet.

2 kap.

Nämndens sammansättning

6 §

Medlemmar

Nämnden har en ordförande och en vice ordförande med tjänsterna som huvudsyssla samt minst tio lagfarna medlemmar i bisyssla och sakkunnigmedlemmar i bisyssla.

Ordföranden leder nämnden och svarar för dess resultat.

7 §

Medlemmarnas och föredragandenas behörighet

Av konsumenttvistenämndens ordförande och vice ordförande krävs allmän behörighet för domartjänst och god förtrogenhet med de rättsområden som är viktiga i nämndens verksamhet. Ordföranden skall dessutom ha ledarförmåga.

Av de lagfarna medlemmarna krävs högre juridisk högskoleexamen. Sakkunnigmedlemmarna skall vara förtrogna med konsumentskydd eller näringslivet eller med egenskaperna hos konsumtionsnyttigheter.

Av den som förordnats till föredragande vid nämnden krävs högre juridisk högskoleexamen eller någon annan högre högskoleexamen som är lämplig för uppdraget.

8 §

Utnämning och förordnande av medlemmar

Nämndens ordförande och vice ordförande utnämns av statsrådet.

Nämndens medlemmar och en ersättare för var och en av dem förordnas av justitieministeriet för fem år i sänder. Medlemmarnas mandat fortsätter tills nya medlemmar har förordnats. Om en extra medlem behövs i nämnden, förordnas denne för återstoden av mandattiden.

9 §

Tjänsteansvar och jäv

Nämndens medlemmar och de som förordnats till föredragande vid nämnden med uppgiften som bisyssla handlar under tjänsteansvar.

I fråga om jäv för medlemmarna och föredragandena tillämpas bestämmelserna om domarjäv med undantag av 13 kap. 7 § 2 mom. i rättegångsbalken.

10 §

Sektioner

Nämnden är uppdelad i sektioner i enlighet med vad som närmare föreskrivs av justitieministeriet. En sektion har fem medlemmar, av vilka en förordnas till ordförande för sektionen. Medlemmarna förordnas av justitieministeriet i enlighet med den rättsliga och övriga arten av de ärenden som behandlas vid sektionen så att det i varje sektion finns medlemmar som är förtrogna med rättsliga frågor, konsumentskydd, näringslivet och de konsumtionsnyttigheter som behandlas vid sektionen i fråga.

11 §

Plenum

Nämnden kan sammanträda i plenum där ordförande är nämndens ordförande eller vice ordförande i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning. I plenum deltar dessutom åtta medlemmar som förordnas av justitieministeriet så att de representerar förtrogenhet med rättsliga frågor, konsumentskydd och näringslivet. Till sammansättningen i plenum kan justitieministeriet förordna olika medlemmar beroende på den grupp av ärenden som behandlas där.

3 kap.

Handläggning och avgörande av en konsumenttvist

12 §

Inledande och handläggning av ett ärende

Ett ärende inleds vid nämnden genom en skriftlig eller elektronisk ansökan. I fråga om en ansökan som gäller gruppklagomål skall konsumentombudsmannen definiera den konsumentgrupp på vars vägnar gruppklagomål anföras.

Ett bemötande av ansökan skall begäras av sökandens motpart. Detta är dock inte nödvändigt,

om ansökan vid beredningen av ärendet konstateras vara uppenbart grundlös.

Nämnden får avgöra ett ärende också när ett i 2 mom. avsett bemötande inte har lämnats in.

Under beredningen av ett ärende skall förlikning eftersträvas, och vid behov skall ett förslag som främjar förlikning läggas fram. Under beredningen får nämnden också föreslå att den som gjort ansökan avstår från sitt krav på handläggning av ärendet, om det med beaktande av tillämplig lagstiftning, rättspraxis eller nämndens beslutspraxis är uppenbart att avgörandet i ärendet skulle gå emot sökanden.

13 §

Utredning av ett ärende

Nämnden får i syfte att utreda ett ärende höra sakkunniga, inhämta utlåtanden och andra utredningar samt att utföra granskningar och förrätta syn.

En person som står i sådant förhållande till en part eller till saken att personens trovärdighet av den orsaken kan äventyras får inte anlitas som sakkunnig.

Syn är inte offentlig. I en lokal där hemfrid gäller får syn förrättas endast om det är nödvändigt för utredning av den sak som synen gäller. På syn tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 38 § i förvaltningslagen (434/2003).

14 §

Avstående från avgörande eller behandling av ett ärende

Om det är känt att ett ärende har inletts eller avgjorts vid domstol, får nämnden inte avgöra det.

Nämnden behöver inte behandla ett ärende, om

1) ett avgörande i ärendet förutsätter att muntliga bevismedel används,

2) ärendet har inletts eller avgjorts utanför domstol i något annat organ för lösning av tvister,

3) samma ärende har inletts vid nämnden eller där avgjorts som gruppklagomål,

4) sökandens motpart är i konkurs, eller

5) det inte är ändamålsenligt att behandla ärendet i nämnden på grund av att det är exceptionellt komplicerat och svårt att utreda.

Ett beslut om att inte behandla ett ärende kan i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning fattas av ordföranden, vice ordföranden eller den tjänsteman vid nämnden som förordnats till föredragande.

15 §

Avgörande av ärenden i plenum och sektion samt beslutförhet vid sammanträde

Ärendena avgörs vid nämnden i plenum eller vid en sektions sammanträde på föredragning och utifrån skriftligt material. Som föredragande verkar en till uppgiften förordnad tjänsteman vid nämnden eller en person som förordnats till föredragande vid nämnden med uppgiften som bisyssla.

I plenum avgörs principiellt betydelsefulla ärenden samt ärenden som det är viktigt att behandla i plenum för att skapa enhetlighet i nämndens beslutspraxis. Beslut om att ett ärende skall behandlas i plenum fattas av ordföranden eller vice ordföranden i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning.

Plenum är beslutfört när ordförande och minst fyra andra medlemmar är närvarande. En sektions sammanträde är beslutfört när ordförande och minst två andra medlemmar är närvarande.

16 §

Avgörande av ärenden i andra fall

Ordföranden, vice ordföranden och en medlem som förordnats till ordförande för en sektion får ensamma avgöra ett ärende på föredragning, om den som avgör ärendet och föredraganden är eniga om beslutet och

1) nämndens beslutspraxis i likartade ärenden är vedertagen, eller

2) samma tvistefråga har avgjorts genom ett tidigare beslut av nämnden i plenum eller i en sektion.

En tjänsteman vid nämnden som förordnats till föredragande kan ensam avgöra ett ärende som är

- 1) uppenbart grundlöst,
- 2) av ringa betydelse, eller
- 3) klart i fråga om sak och enkelt i rättslig mening.

17 §

Omröstning

På omröstning i plenum och vid sektionernas sammanträden tillämpas 23 kap. 1, 3—6 och 8 § i rättegångsbalken.

18 §

Ersättning till staten för utredningskostnader

Om nämndens rekommendation till avgörande till viktigaste del är ofördelaktig för näringsidkaren, skall nämnden i rekommendationen ange hur stora kostnader staten har orsakats genom att utlåtanden och utredningar har inhämtats i ärendet och syn förrättats.

Om en näringsidkare för vilken en rekommendation varit ofördelaktig inte följt rekommendationen och förlorar en rättegång i samma ärende, skall domstolen, om den fått kännedom om rekommendationen, förplikta näringsidkaren att ersätta staten för de kostnader som avses i 1 mom. Ersättning behöver inte dömas ut eller får dömas till ett lägre belopp, om ersättningskyldigheten med hänsyn till de omständigheter som har kommit fram i ärendet vore oskälig eller om det har funnits grundad anledning till rättegången.

19 §

Partskostnader

Ingen avgift tas ut för utredning och handläggning av ett ärende vid nämnden. Parterna

svarar själva för sina kostnader. Om en part på egen bekostnad har inhämtat sakkunnigutlåtanden eller andra för ärendets avgörande behövliga utredningar, kan nämnden dock rekommendera att parten ersätts för de kostnader som detta medfört.

Den ersättning som nämnden rekommenderat enligt 1 mom. skall vid prövning av ärendet i domstol jämföras med rättegångskostnader enligt 21 kap. i rättegångsbalken.

20 §

Beslutets natur och besvärsförbud

Ett beslut som meddelas i en konsumenttvist är inte verkställbart och har inte samma rättsverkningar som en dom. Ändring i beslutet får inte sökas genom besvär. Handläggning vid nämnden utgör inget hinder för att föra ärendet till allmän domstol för prövning.

21 §

Rättelse av fel i ett beslut

Om nämndens beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, kan nämnden undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Beslutet om rättelse skall fattas i en sammansättning i plenum eller en sektion som motsvarar den i vilken det oriktiga beslutet fattades. Har ärendet avgjorts enligt 16 §, beslutar ordföranden eller vice ordföranden om rättelse av beslutet i enlighet med vad som bestäms i nämndens arbetsordning.

Rättelse av ett i 1 mom. avsett sakfel förutsätter inte parternas samtycke. Parterna skall dock underrättas om det fel som finns i beslutet och om att nämnden ämnar avgöra ärendet på nytt.

Nämnden skall rätta uppenbara skriv- eller räknfel eller andra med dem jämförbara klara fel i sina beslut. Ett fel behöver dock inte rättas, om det gått mer än två år sedan beslutet meddelades.

22 §

Delgivning av beslut

På delgivning av nämndens beslut tillämpas förvaltningslagen, dock inte bestämmelserna om offentlig delgivning.

23 §

Vissa tidsfrister och meddelanden

Inledandet av ett ärende vid konsumenttvistenämden avbryter de tidsfrister som föreskrivs i 2 kap. 2 § 2 mom., 4 § 2 mom. och 34 § 3 mom. i jordabalken (540/1995). Talan får väckas vid domstol inom tre månader efter det att nämnden har meddelat sitt beslut i ärendet, även om tidsfristen i fråga skulle löpa ut före detta.

Nämnden skall underrätta inskrivningsmyndigheten på den ort där fastigheten är belägen om sådana till nämnden förda ärenden som gäller hävning av fastighetsköp eller återbördande av fastighet, samt om sina rekommendationer.

24 §

Tillämpning av förvaltningslagen

Till den del något annat inte föreskrivs i denna lag skall förvaltningslagen tillämpas på förfarandet vid nämnden.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

25 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om nämndens organisation, personal och administration samt om avgörande av förvaltningsärenden utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Närmare bestämmelser om hur arbetet i nämnden organiseras ges i nämndens arbetsordning vilken fastställs av ordföranden efter att ha hört plenum.

26 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 20 januari 1978 om konsumentklagonämnden (42/1978) jämte ändringar.

Vad som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om konsumentklagonämnden gäller efter ikraftträdandet av denna lag konsumenttvistenämden.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

27 §

Övergångsbestämmelser

Ett ärende som har inletts vid konsumentklagonämnden vid denna lags ikraftträdande behandlas i enlighet med bestämmelserna i denna lag. Bestämmelserna i 14 § 2 mom. tillämpas dock inte.

Medlemmarna och suppleanterna i bisyssla i konsumentklagonämnden fortsätter i konsumenttvistenämden som medlemmar och ersättare i bisyssla till utgången av sin mandattid. De medlemmar som förordnats till ordförande i sektionerna fortsätter som ordförande i konsumenttvistenämdens sektioner till utgången av sin mandattid. Uppgiften som vice ordförande för de medlemmar som förordnats till vice ordförande upphör vid denna lags ikraftträdande.

Konsumentklagonämndens ordförande och övriga anställda i huvudsyssla fortsätter i konsumenttvistenämden i sina nuvarande tjänster och uppgifter.

Lag

om ändring av lagen om Konsumentverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1998 om Konsumentverket (1056/1998) 2, 10 och 11 §, av dem
 10 § sådan den lyder i lag 1534/2001, samt
fogas till lagen en ny 9 a § som följer:

2 §

Administrativ ställning

Styrningen av och tillsynen över Konsumentverket ankommer på handels- och industriministeriet. Ministeriet kan också ge Konsumentverket uppdrag i ärenden som hör till verkets verksamhetsområde.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte Konsumentverket och konsumentombudsmannen i deras uppgift att som myndighet övervaka att lagstiftningen iakttas eller konsumentombudsmannens bistående av konsumenter enligt 9 § eller i ärenden som gäller gruppklagomål enligt 9 a §.

9 a §

Gruppklagomål

Konsumentombudsmannen kan på eget initiativ som gruppklagomål till konsumenttvistesenämnden föra ett tvistemål som hör till nämndens behörighet och som kan behandlas som gruppklagomål i enlighet med vad som bestäms i lagen om konsumenttvistesenämnden (/).

10 §

Ändringssökande

I konsumentombudsmannens beslut i ärenden som hör till marknadsdomstolens behörighet eller som gäller bistående av konsument enligt 9 § eller anförande av gruppklagomål enligt 9 a § får ändring inte sökas genom besvär. I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) eller i någon annan lag.

11 §

Administrativa tjänster

Konsumentverket kan sköta de administrativa tjänsterna för konsumentforskningscentralen på det sätt som avtalas mellan Konsumentverket och konsumentforskningscentralen eller som bestäms av handels- och industriministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 28 november 2006